

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Διαπιστώσεις και προτάσεις

Τοῦ Δ. ΚΑΡΑΓΑ

Στὴν Ἑλλάδα δὲν ὑπάρχουν ἐπίσημα στατιστικὰ στοιχεῖα γιὰ τὴν διανομὴ τοῦ εἰσοδήματος κατὰ εἰσοδηματικὰς τάξεις. Παρόλο ὅτι ξοδεύονται πολλὰ χρήματα καὶ μετακαλοῦνται ἄρκετοὶ ξένοι ἐμπειρογνώμονες γιὰ στατιστικὰς ἔρευνες μικρότερης σημασίας, ποτὲ δὲν ἔγινε σκέψη νὰ προγραμματισθῇ στατιστικὴ ἔρευνα γιὰ τὴν διανομὴ τοῦ εἰσοδήματος. Θὰ μπορούσε δικαιολογημένα νὰ νομισθῇ ὅτι σκόπιμα οἱ ἐπίσημες ἀρχὲς ἀποφεύγουν τέτοιου εἴδους ἔρευνες, γιὰ νὰ μὴ δειχθῇ ἐπίσημα ἡ ἀνισότης πού ὑπάρχει στὴ διανομὴ τοῦ εἰσοδήματος καὶ ἡ χειροτέρευσί της μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου. Παρ' ὅλη ὅμως τὴν ἔλλειψη ἐπισήμων στατιστικῶν, ὑπάρχουν σοβαρὲς ἐνδείξεις πού μποροῦν νὰ στηρίξουν ἄνετα τὴν ἄποψη ὅτι στὴν Ἑλλάδα ἡ ἀνισότης στὴν διανομὴ τοῦ εἰσοδήματος εἶναι ἔντονη. Τέτοιες ἐνδείξεις εἶναι: Πρῶτον, τὰ στοιχεῖα τῆς ἔρευνας τῶν οἰκογενειακῶν προϋπολογισμῶν, πού δείχνουν ὅτι ἓνα πολὺ μικρὸ ποσοστὸ τοῦ ἀστικοῦ πληθυσμοῦ, λιγώτερο ἀπὸ 6,5%, νέμεται ἓνα πολὺ μεγάλο ποσοστὸ τοῦ ἀστικοῦ εἰσοδήματος, περισσότερο ἀπὸ 22%. Ἡ ἀνισότης στὴ διανομὴ τοῦ εἰσοδήματος εἶναι μεγαλύτερη ἀπ' ὅ,τι δείχνουν οἱ οἰκογενειακοὶ προϋπολογισμοί, ἂν ληφθῇ ὑπόψη ὅτι τὰ νοικοκυριά, πού ἀνήκουν στὶς ἀνώτερες εἰσοδηματικὰς τάξεις, ἐδήλωσαν γιὰ φορολογικοὺς καθαρὰ λόγους εἰσόδημα μικρότερο ἀπὸ τὸ πραγματικόν. Δεύτερον, τὸ χαμηλὸ μέσο κατὰ κεφαλὴ ἀγροτικὸ εἰσόδημα πού προκύπτει ἀπὸ τὰ στοιχεῖα τῶν ἐθνικῶν λογαριασμῶν σὲ συνδυασμὸ μὲ τὰ στοιχεῖα τῆς ἀπογραφῆς τοῦ πληθυσμοῦ. Μὲ βάση τὰ στοιχεῖα αὐτά, τὸ ἀγροτικὸ κατὰ κεφαλὴ εἰσόδημα στὴν Ἑλλάδα δὲν ὑπερβαίνει τὰ 280 δολλάρια πού σημαίνει, ὅτι τὸ ἡμερήσιο εἰσόδημα τῶν ἀγροτῶν πού ἀποτελοῦν τὸ 50% τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι γύρω στὶς 23 δραχ. Τρίτον, τὸ χαμηλὸ ποσοστὸ συμμετοχῆς τοῦ ἐργατικοῦ εἰσοδήματος στὸ συνολικὸ ἐθνικὸ εἰσόδημα καὶ ἡ διαπίστωση ὅτι τοῦτο τὴν τελευταία δεκαετία ἔμεινε περίπου τὸ ἴδιο.

1. Βλέπε Κωνστ. Δελή: Ἡ Κατανομὴ τῶν Εἰσοδημάτων τοῦ Ἀστικοῦ Πληθυσμοῦ. Δελτίον Οἰκονομικῶν Πληροφοριῶν, ἀριθ. 229.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Ποσοστό συμμετοχής του εργατικού εισοδήματος στο έθνικò εισόδημα (σὲ τρέχουσες τιμές)

Χώρες	1952	1954	1956	1958	1960	1962	1963
1) Γερμανία	57,9	60,0	60,4	61,4	60,8	63,9	.....
2) Όλλανδία	54,5	54,3	55,3	57,8	57,2	61,4	.....
3) Βέλγιον	55,3	52,8	53,9	57,4	57,1	58,5	.....
4) Άγγλία	71,6	71,0	73,0	72,8	73,8	75,3	.....
5) Αύστρια	58,9	59,1	60,2	60,5	59,6	63,0	.....
6) Η.Π.Α.	66,7	68,8	69,1	70,1	70,4	72,1	.....
7) Λουξεμβούργο	52,4	59,9	58,5	63,3	59,9	.....	.....
8) Καναδάς	61,6	67,3	66,2	68,1	68,7	68,7	.....
9) Νορβηγία	55,3	58,6	57,8	64,5	64,9	69,2	.....
10) Γαλλία	57,5	58,2	59,1	59,8	60,8	60,6	.....
11) Ελλάδα	42,5	37,6	38	37,2	38,78	38,99	38,4

Πηγή: 1) Υπουργείον Συντονισμού: Έθνικòι Λογισμοί τῆς Ελλάδας
 2) O.E.C.D.: General Statistics
 3) U.N.O.: Yearbook of National Accounts Statistics

Όπως προκύπτει από τόν πίνακα 1, τò ποσοστό συμμετοχής του εργατικού εισοδήματος στο έθνικò εισόδημα είναι σημαντικά μικρότερο από ό,τι είναι στις άλλες χώρες τῆς Εύρώπης. Σημασία μάλιστα έχει τò γεγονός ότι ενώ ἡ σχετική συμμετοχή του εργατικού εισοδήματος σὲ πολλές από τις εύρωπαϊκὲς χώρες αύξήθηκε σημαντικά, στην Ελλάδα ἔμεινε σχεδόν ἡ ἴδια.

Όστερα από τις πιò πάνω διαπιστώσεις, είναι σκόπιμο νὰ αναζητηθοῦν τὰ αίτια τῆς έντονης άνισοκατανομῆς του εισοδήματος στην Ελλάδα. Πρώτος βέβαια παράγοντας είναι ó κεφαλαιοκρατικὸς τρόπος διανομῆς, που στηρίζεται στην άρχῆ ότι ó καθένας συμμετέχει στη διανομῆ του εισοδήματος ανάλογα με τὴν ποσότητα τῶν παραγωγικῶν συντελεστῶν που διαθέτει καὶ τις σχετικὲς τιμές που διαμορφώνονται για τις ύπηρεσίες του κάθε συντελεστή στην άγορά. Είναι όμως σχεδόν βέβαιο, ότι ó κεφαλαιοκρατικὸς τρόπος διανομῆς δὲν θὰ οδηγούσε σὲ τόσο έντονη άνισότητα στην διανομῆ του εισοδήματος στην Ελλάδα, αν επικρατούσαν περισσότερο άνταγωνιστικὲς συνθήκες στην άγορά. Είναι όμως γεγονός ότι, τò μικρὸ μέγεθος τῆς άγοράς καὶ ἡ διαμόρφωση ώρισμένων θεσμών στην λειτουργία τῆς ελληνικῆς οίκονομίας ἔχουν άλλοιώσει σημαντικά τόν άνταγωνιστικὸ χαρακτήρα τῆς καὶ έπιτρέπουν τὴν ανάπτυξη μονοπωλιακῶν καταστάσεων σὲ μεγάλη έκταση. Ό θεσμὸς τῶν κλειστῶν έπαγγελμάτων, ἡ έντονη δασμολογικὴ προστασία τῆς βιομηχανίας καὶ οί άσυντόνιστες κρατικὲς παρεμβάσεις ἔχουν δημιουργήσει μεγάλα προνόμια στην παραγωγή καὶ στην διανομῆ του εισοδήματος. Δεύτερος έπομένως παράγοντας τῆς έντονης άνισοκατανομῆς του εισοδήματος είναι ἡ ύπαρξη προνομίων καὶ μονοπωλίων στην οίκονομία. Σαν τρίτος, τέλος, παράγοντας θὰ πρέπει ν' αναφερθῆ ἡ πολιτικὴ εισοδημάτων που ακολούθησαν οί διάφορες κυβερνήσεις στο παρελθόν. Ἡ πολιτικὴ αὐτῆ αντί νὰ άπαμβλύνη τὴν άνισότητα στη διανομῆ του εισοδήματος, όδήγησε στο αντίθετο αποτέλεσμα. Ἡ πολιτικὴ μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων λόγου χάρη, χρησιμοποιήθηκε όχι για νὰ άπαμβλύνη τὴν άνισότητα στην κατανομῆ του εισοδήματος ανάμεσα στους κεφαλαιούχους καὶ τους εργάτες, όπως θὰ έπρεπε, αλλά για νὰ ανακόψη τις αύξήσεις τῶν εργατικῶν αποδοχῶν για λόγους δήθεν διασφάλισης τῆς νομισματικῆς σταθερότητας. Ἡ πολιτικὴ μάλιστα αὐτῆ συγκρατήσεως τῶν εργατικῶν αποδοχῶν, πέρα από τὴν έπίταση τῆς άνισοκατανομῆς στο εισόδημα, είχε καὶ γενικώτερες δυσμενεῖς συνέπειες στην παραγωγή καὶ τò ρυθμὸ ανάπτυξεως τῆς οίκονομίας, γιατί περιορίζοντας τὴν ενεργὸ ζήτηση τῶν κατωτέρων στρωμάτων του πληθυσμοῦ, έπέδρασε ανασταλτικὰ στην ανάπτυξη τῆς ελληνικῆς βιομηχα-

νίας, πού είναι σχεδόν αποκλειστικά προσανατολισμένη στην έγχώρια ζήτηση. Έτσι, φθάσαμε στο σημείο ή ελληνική βιομηχανία να διαθέτη σημαντική άργουσα παραγωγική δυναμικότητα λόγω έλλείψεως ζήτησεως από τα κατώτερα εισοδηματικά στρώματα του πληθυσμού.

Οι πιό πάνω διαπιστώσεις οδηγούν στη σκέψη ότι, χωρίς να αλλάξουν στη βάση τους τα θεσμολογικά πλαίσια του κεφαλαιοκρατικού τρόπου λειτουργίας της οικονομίας, μιὰ και τούτο δέν είναι πραγματοποιήσιμο βραχυχρόνια, θα μπορούσε να άπαμβλυθη ή έντονη άνισότητα διανομής του εισοδήματος άν οι έπισημες άρχές άλλαζαν ριζικά πολιτική προς τις έξής δύο κατευθύνσεις: Πρώτο, άυστηρός έλεγχος τών μονοπωλίων και κατάργηση τών οικονομικών προνομίων και δεύτερο, ριζική άλλαγή κριτηρίων πολιτικής εισοδημάτων.

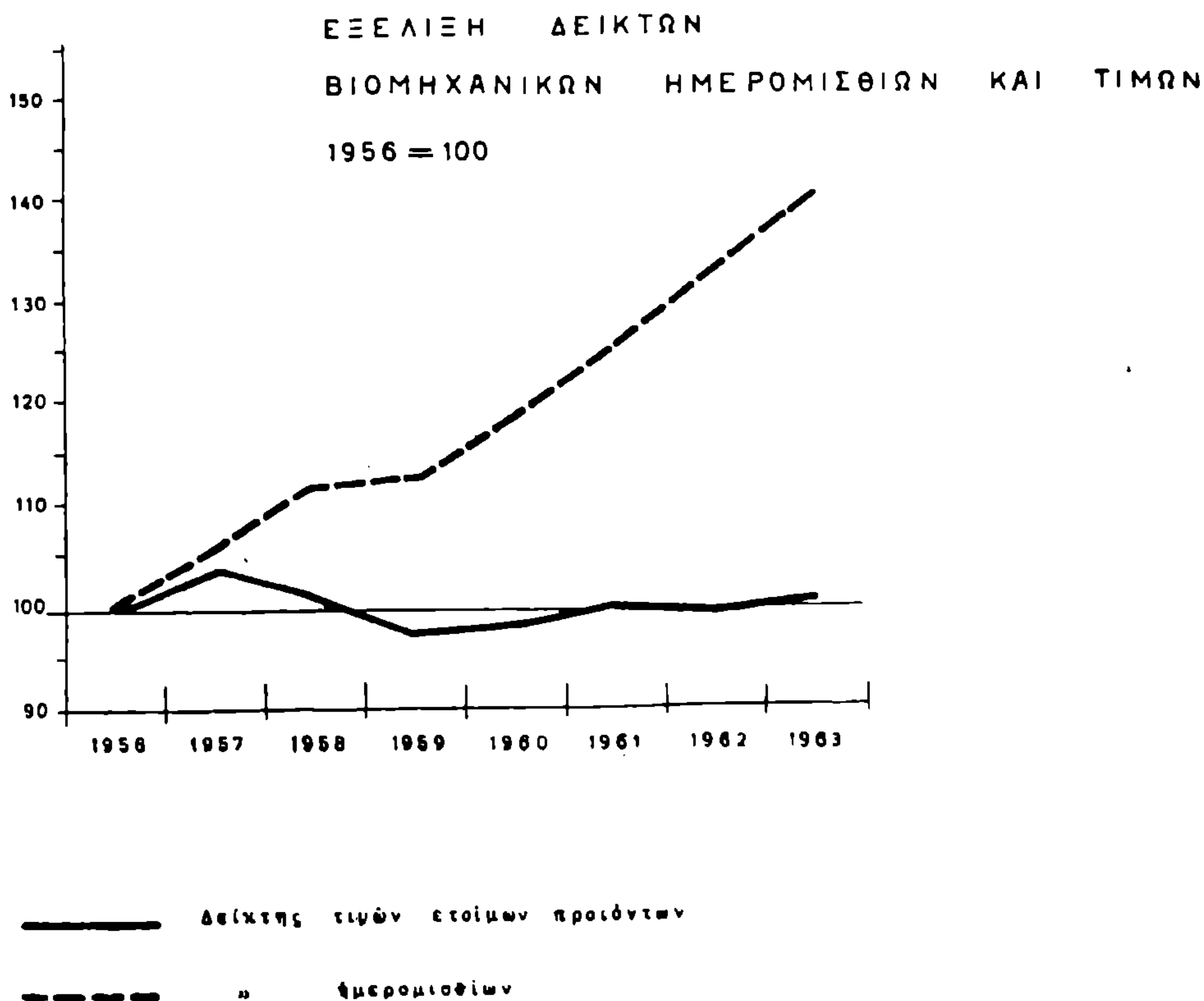
Όσον άφορά τò πρόβλημα τών μονοπωλίων και τών οικονομικών προνομίων χρειάζεται να γίνη πρώτα άπ' όλα έρευνα για να διαπιστωθούν οι δραστηριότητες στις όποιες ύπάρχουν μονοπώλια, ή έκταση πού τα μονοπώλια έλέγχουν την άγορά και οι δυσμενείς συνέπειές τους στην παραγωγή και τή διανομή του εισοδήματος και ύστερα να αναζητηθούν μέτρα έλέγχου τών μονοπωλίων και καταργήσεως τών οικονομικών προνομίων. Δέν είναι σκοπός του άρθρου να έξετάση όλα αυτά τα θέματα. Άπλως τα έπισημαίνει. Με την εύκαιρία όμως αυτή πρέπει να τονισθή ότι, άφού γίνουν οι παραπάνω έρευνες, είναι έπιβεβλημένο να ληφθούν δραστικά μέτρα περιορισμού της ισχύος τών κλειστών έπαγγελμάτων, άνάληψη από τò δημόσιο έπιχειρηματικής δραστηριότητας στους τομείς πού λειτουργούν μονοπωλιακά και έπιβολή ύψηλών φορολογιών στα μεγάλα εισοδήματα και περιουσίες για να άπαμβλυθη ή άνισότητα στη διανομή του εισοδήματος, πού προκαλεί ó μονοπωλιακός τρόπος λειτουργίας της οικονομίας.

Όσον άφορά τα κριτήρια της πολιτικής εισοδημάτων, αξίζει έδω να γίνη έκτενέστερη άνάλυση. Κριτήριο της πολιτικής εισοδημάτων, πού χρησιμοποίησαν οι διάφορες κυβερνήσεις μέχρι σήμερα, ήταν ή διασφάλιση της νομισματικής σταθερότητας. Όλες οι κυβερνήσεις ήσαν πάντοτε ύπερβολικά φειδωλές στην άναπροσαρμογή τών άποδοχών της έργατικής τάξεως, με την δικαιολογία ότι κάθε αύξηση τών μισθών και ήμερομισθίων θέτει σε κίνηση μία σπειροειδή διαδικασία αύξήσεως μισθών - τιμών πού τείνει να άνατρέψη την νομισματική ίσοροπία της οικονομίας και να έξελιχθή σε άνοικτό πληθωρισμό. Η θεωρία αυτή έχει τις ρίζες της στην πρώτη μεταπολεμική ΙΟετία, πού ή ελληνική οικονομία έπασχε από άνοικτό πληθωρισμό. Την θεωρία αυτή άσπάσθηκαν όλες οι κυβερνήσεις μέχρι σήμερα, παρόλο ότι δέν έξηγούσε σωστά τò φαινόμενο του πληθωρισμού, όπως άποδείχθηκε από τα γεγονότα, γιατί ξεχνούσε ένα βασικό παράγοντα πού έπαιζε πρωταρχικό ρόλο στην όλη πληθωρική διαδικασία: τò έπιχειρηματικό κέρδος. Στα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια ή μονοπωλιακή θέση τών ελληνικών έπιχειρήσεων ήταν ύπερβολικά ένισχυμένη σε τρόπο ώστε οι έπιχειρηματίες να έχουν την δύναμη καθορισμού και πραγματοποίησεως ύπερβολικά ύψηλών ποσοστών κέρδους. Η ένισχυμένη μονοπωλιακή θέση τών έπιχειρηματιών όφείλονταν σε δύο λόγους: στην ύπερβολική, πιεστική ζήτηση άγαθών μετά την κατοχή και στο καθεστώς περιορισμού τών εισαγωγών πού έπικρατούσε τότε. Κάτω από τέτοιες συνθήκες οι έπιχειρηματίες είχαν την δύναμη να έπιρρίπτουν κάθε αύξηση τών μισθών και ήμερομισθίων στο κόστος παραγωγής και στις τιμές τών προϊόντων ώστε να διατηρούν μ' αυτό τόν τρόπο άμείωτα τα ύψηλά ποσοστά κέρδους. Η δυνατότητα τών έπιχειρηματιών να διατηρούν άμείωτο τò ύψηλό ποσοστό κέρδους, ήταν ó βασικός παράγοντας πού τροφοδοτούσε την σπειροειδή κίνηση μισθών - τιμών σε περίπτωση άναπροσαρμογής τών έργατικών εισοδημάτων. Έάν οι τότε κυβερνήσεις ήθελαν και είχαν τή δύναμη να έλέγξουν τα μεγάλα ποσοστά κέρδους, οι άναπροσαρμογές τών έργατικών εισοδημάτων δέν θα έθεταν σε κίνηση τή σπειροειδή πληθωρική διαδικασία μισθών - τιμών. Καμιά όμως από τις κυβερνήσεις αυτές δέν σκέφθηκε να περιορίση τα μεγάλα ποσοστά κέρδους

που ήσαν ή αίτία του κακού. Καί από μιὰ πλευρά θά μπορούσε νά υποστηριχθῆ ὅτι ή πολιτική αὐτή τῶν κυβερνήσεων θά ήταν σωστή ἐάν τὰ ὑψηλά κέρδη τῶν βιομηχάνων καί τῶν ἐπιχειρηματιῶν διοχετεύονταν στή χρηματοδότηση ἐπενδύσεων γιά τήν αὐξηση του κεφαλαιουχικοῦ ἐξοπλισμοῦ τῆς χώρας καί τήν ἐπιτάχυνση μέ αὐτό τόν τρόπο του ρυθμοῦ τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Ἀπ' ὅλες ὅμως τίς ἐνδείξεις προκύπτει, ὅτι τὸ μεγαλύτερο ποσοστὸ τῶν ἐπιχειρηματικῶν κερδῶν σπαταλιώταν εἴτε γιά ὑπερπολυτελή κατανάλωση εἴτε γιά τήν ἀνέγερση πολυτελῶν οἰκοδομῶν καί ἐπαύλεων, εἴτε, τέλος, φυγαδευόταν στὸ ἐξωτερικὸ, ἐνῶ ἀπὸ τήν ἄλλη μεριά οἱ κυβερνήσεις, βασισμένες στή σφαλερή τους θεωρία περὶ πληθωρισμοῦ, ήσαν ἐξαιρετικὰ φειδωλές στὶς ἀναπροσαρμογές τῶν ἀποδοχῶν τῶν ἐργαζομένων.

Ἔτσι εἶχε ή κατάσταση μέχρι τὸ 1954 - 1955. Ἡ ἀπελευθέρωση ὅμως τῶν εἰσαγωγῶν μετὰ τήν ἀναπροσαρμογὴ του 1953 καί ή διαμόρφωση τῆς ζήτησεως στὰ φυσιολογικά της ἐπίπεδα, περιώρισαν σημαντικὰ τήν δυνατότητα τῶν ἐπιχειρηματιῶν πρὸς διατήρηση ὑψηλῶν ποσοστῶν κερδῶν. Οἱ ἐπιχειρηματίες δὲν μπορούσαν πιά νά προβαίνουν ἀπεριόριστα σὲ ὑψώσεις τιμῶν ἀναλογικὰ μεγαλύτερες ἀπὸ τήν αὐξηση τῶν ἀποδοχῶν τῶν ἐργατῶν, ὥστε νά διατηροῦν ἀμείωτο τὸ ὑψηλὸ ποσοστὸ κέρδους τους. Ἔτσι οἱ ἀναπροσαρμογές τῶν ἀποδοχῶν που πραγματοποιήθηκαν μετὰ τὸ 1956 δὲν ὀδήγησαν σὲ αὐξηση τῶν τιμῶν τῶν ἐτοιμῶν βιομηχανικῶν προϊόντων, γιὰ τὸν ὅτι οἱ ἐπιχειρηματίες ἀναγκάζονταν νά περιορίσουν τὸ ποσοστὸ του κέρδους τους. Ὁ κίνδυνος νά τεθῆ σὲ κίνηση ή σπειροειδῆς πληθωρικὴ διαδικασία μισθῶν - κερδῶν - τιμῶν δὲν ὑπάρχει πλέον. Τοῦτο προκύπτει ἀπὸ τὸ πιὸ κάτω διάγραμμα που δείχνει ὅτι, παρ' ὄλη τήν αὐξηση τῶν βιομηχανικῶν ἡμερομισθίων κατὰ 42% μετὰ 1956 - 1963, οἱ τιμές τῶν ἐτοιμῶν βιομηχανικῶν προϊόντων ἔμειναν σταθερές.

Ἡ διαπίστωση αὐτὴ καταρρίπτει τὴν θεωρία τῶν νομισματολόγων, ποὺ μὲ φανατισμὸ ὑπεστήριξαν καὶ ὑποστηρίζουν ὅτι ἡ αὐξηση τῶν ἀποδοχῶν εἶναι ἡ κυρία αἰτία ἐκδηλώσεως πληθωρικῶν φαινομένων. Ἡ θεωρία ὅμως αὐτή, παρ' ὅλη τὴ σφαλερότητά της, ἐξακολουθεῖ νὰ ἐφαρμόζεται ἀπὸ τὶς διάφορες κυβερνήσεις καὶ ἔχει βαρύτερες συνέπειες γιὰ τὴν ἐργατικὴ τάξη. Μὲ τὴ φοβία περὶ πληθωρισμοῦ οἱ διάφορες κυβερνήσεις ἀρνοῦνται ἀκόμη καὶ τὴν ἐλάχιστη ἀπαίτηση τῆς ἐργατικῆς τάξεως, δηλ. τὴν αὐξηση τῶν ἀποδοχῶν ἀνάλογα μὲ τὴν αὐξηση τῆς παραγωγικότητας. Ἀξίζει ἐδῶ νὰ σημειωθῇ, ὅτι ἡ ἐλάχιστη τούτη ἀπαίτηση τῆς ἐργατικῆς τάξεως εἶναι γενικὰ ἀνεγνωρισμένη ἀπὸ ὅλες σχεδὸν τὶς κεφαλαιοκρατικές χώρες τοῦ δυτικοῦ κόσμου, ποὺ ἔχουν ἀποδεχθῆ καὶ ἐφαρμόζουν τὴν ἀρχὴ ὅτι τὸ πραγματικὸ εἰσόδημα τῶν ἐργατῶν θὰ πρέπει νὰ προσαρμόζεται ἀνάλογα μὲ τὴν αὐξηση τῆς παραγωγικότητας. Ἀπὸ ὑπολογισμοὺς ποὺ ἔχουν γίνῃ, μὲ βάση ἐπίσημα στατιστικὰ στοιχεῖα, προκύπτει ὅτι ἡ ἀναπροσαρμογὴ τῶν κατωτάτων ὀρίων πραγματικῶν μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων στὴν Ἑλλάδα ἦταν ἐπὶ σειρὰ ἐτῶν μικρότερη ἀπὸ τὴν αὐξηση τῆς παραγωγικότητας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Δείκτες παραγωγικότητας, τιμαριθμοὺ κόστους ζωῆς καὶ ὀνομαστικῶν καὶ πραγματικῶν μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων

	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965
I. Παραγωγικότης Ἀστικού Τομέως ..	103,5	111,9	114,8	121,7	129,8	136,3	144,2	153,2*	167,5**
α) Δευτερογενούς παραγωγῆς	103,8	114,0	116,6	126,0	134,5	140,3	148,6	165,0*	175,6**
β) Ὑπηρεσιῶν	103,5	110,7	113,9	119,2	127,0	134	141,7	148,5*	162,8**
II. Κατώτατα ὀρια ὀνομαστικῶν μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων :									
α) Ἡμερομισθ. ἀνδρῶς	102,4	113,0	113,0	123,8	126,2	135,7	135,7	159,0	159,0
β) Μισθὸς ἀνδρῶς ...	100,0	110,2	110,2	120,2	120,2	133,2	133,2	155,1	155,1
III. Τιμαριθμὸς κόστους ζωῆς	102,3	103,7	106	107,6	109,4	109,1	112,1	113	115,3**
IV. Κατώτατα ὀρια πραγματικῶν μισθῶν καὶ ἡμερομ.									
α) Ἡμερομισθ. ἀνδρῶς	100,1	109,0	106,7	115,1	115,3	124,4	121,0	140,7	137,9
β) Μισθὸς ἀνδρῶς ...	99,7	106,2	103,9	111,7	109,9	122,0	118,8	137,3	134,5

* Ἐκτιμήσεις

** Προβλέψεις

* Σημειώσεις γιὰ τὸν πίνακα :

1. Γιὰ τὸν ὑπολογισμὸ τοῦ δείκτη τῆς παραγωγικότητας χρησιμοποιήθηκαν στοιχεῖα ἀπὸ τὶς ἐξῆς πηγές: α) ἀπὸ τοὺς Ἐθνικοὺς Λογαριασμοὺς τῆς Ἑλλάδας ἐπήραμε τὰ στοιχεῖα τοῦ ἐθνικοῦ προϊόντος σὲ σταθερὲς τιμές. Οἱ ἐκτιμήσεις τοῦ 1964 καὶ ἡ πρόβλεψη τοῦ 1965 βασίστηκε σὲ ἐπίσημες δηλώσεις τῶν ὑπουργῶν Οἰκονομικῶν (εἰσηγητικὴ ἔκθεση προϋπολογισμοῦ 1965) καὶ Συντονισμοῦ (Δηλώσεις Ὑπουργοῦ Ἀναπληρωτοῦ 17ης Ἰουνίου 1965). β) Ἀπὸ τὸ δημοσίευμα S. Geronimakis: «Postwar Economic Growth in Greece 1950-1961. In International Assoc. for Research in income and Wealth», June 1963, πήραμε τὸν ἀριθμὸ τῶν ἀπασχολουμένων. Γιὰ τὰ ἔτη 1963 - 1965 κάναμε δικές μας ἐκτιμήσεις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀπασχολουμένων.

2. Γιὰ τὸν ὑπολογισμὸ τοῦ δείκτη κατωτάτων ὀρίων ὀνομαστικῶν μισθῶν καὶ ἡμε-

Ο πιο πάνω πίνακας δείχνει ότι μεταξύ 1956 - 64 ή παραγωγικότητα στη δευτερογενή παραγωγή αύξηθηκε κατά 61,0%, στις υπηρεσίες κατά 48,5% και σε όλόκληρο τον αστικό τομέα κατά 53,2%. Αν μάλιστα συνυπολογισθῆ και ἡ αύξηση τῆς παραγωγικότητας γιὰ τὸ 1965, πού στηρίζεται σὲ ἐπίσημες προβλέψεις, ἡ συνολικὴ αύξηση τῆς παραγωγικότητας μεταξύ 1956 - 65 ἐκτιμᾶται σὲ 75,6% γιὰ τὴν δευτερογενή παραγωγή, σὲ 63% περίπου γιὰ τὶς υπηρεσίες και σὲ 67,5% γιὰ όλόκληρο τὸν αστικό τομέα. Ἐναντι τῆς αύξήσεως αὐτῆς τὰ πραγματικὰ ἡμερομίσθια ἔχουν αύξηθῆ μόνον κατά 38% και οἱ πραγματικοὶ μισθοὶ κατά 34,5% στὸ ἴδιο χρονικὸ διάστημα. Γιὰ νὰ κλείση ἡ διαφορά ἀνάμεσα στὴν αύξηση τῆς παραγωγικότητας και τῶν πραγματικῶν εἰσοδημάτων τῶν ἐργατῶν, θὰ πρέπει τὰ σημερινὰ κατώτατα ὄρια ὀνομαστικῶν μισθῶν και ἡμερομισθίων νὰ ἀναπροσαρμοσθοῦν κατά 20 - 30%, ὅπως φαίνεται ἀναλυτικώτερα στὸν πίνακα 3.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Περιθώρια αύξήσεως κατωτάτων ὀρίων μισθῶν και ἡμερομισθίων

	Ἡμερομίσθιο ἀνδρὸς	Μισθὸς ἀνδρὸς
1. Ἐπίπεδα κατωτάτων ὀρίων 1956	42 δραχ.	1.081 δραχ.
2. Ἀναγκαῖα αύξησης πραγματικῶν ἀποδοχῶν 1956 πρὸς κάλυψιν αύξήσεως παραγωγικότητας 1956 - 1965	75,6%	63%
3. Ἐπίπεδα πραγματικῶν ἀποδοχῶν μετὰ τὴν προηγουμένη αύξηση	73,7 δραχ.	1.762 δραχ.
4. Ἴσοδύναμα ἐπίπεδα ὀνομαστικῶν ἀποδοχῶν ¹	85,0 »	2.031 »
5. Ἴσχύοντα σήμερα ἐπίπεδα ὀνομαστ. ἀποδοχῶν ²	66,8 »	1.600 »
5. Περιθώριο αύξήσεως σημερινῶν ὀνομαστικῶν ἀποδοχῶν σὲ %	27,2%	21,2%

1. Ἡ μετατροπὴ τῶν πραγματικῶν ἀποδοχῶν σὲ ὀνομαστικὴς ἔγινε πολλαπλασιάζοντας τὶς πραγματικὴς ἀποδοχὴς μὲ τὸν τιμάρημο κόστους ζωῆς.
2. Περιλαμβάνεται και ἡ ἀναλογία τοῦ ἐπιδόματος ἀδείας.

Τὰ δεδομένα τῶν πινάκων 2 και 3 δείχνουν, ὅτι εἶναι ἀπόλυτα δικαιολογημένο τὸ αἶτημα πού προβάλλεται πρόσφατα ἀπὸ τὴν ἐργατικὴ τάξη γιὰ ἀναπροσαρμογὴ τῶν κατωτάτων ὀρίων μισθῶν και ἡμερομισθίων κατά 20 - 30%. Τὰ δεδομένα αὐτὰ ὀδηγοῦν ἀκόμη σὲ ἓνα γενικώτερης σημασίας συμπέρασμα: Ὅτι ἡ πολιτικὴ μισθῶν και ἡμερομισθίων πού ἀκολουθεῖ ἡ κυβέρνηση, πρέπει ν' ἀλλάξη ριζικά. Σὰν ἐλάχιστη παραχώρηση στὴν ἐργατικὴ τάξη, ἡ κυβέρνηση θὰ πρέπει στὸ ἐξῆς νὰ ἐφαρμόζει τὴν ἀρχὴν ὅτι ἡ ἀναπροσαρμογὴ τῶν ἐργατικῶν εἰσοδημάτων θὰ γίνεται ἀνάλογα μὲ τὴν αύξηση τῆς παραγωγικότητας. Ἐτσι, θὰ πρέπει νὰ προχωρήση χωρὶς πολλὲς συζητήσεις και χρονοτριβὲς, ὅπως συμβαίνει συνήθως, στὴν ἀναπροσαρμογὴ τῶν κατωτάτων ὀρίων μισθῶν και ἡμερομισθίων γιὰ νὰ καλυφθῆ ἡ διαφορά στὴν αύξηση τῆς παραγωγικότητας πού διαπιστώθηκε πιὸ πάνω. Σὲ ἀντίθετη περίπτωση, ἡ ἐργατικὴ τάξη εἶναι ἀπόλυτα δικαιολογημένη νὰ διεκδικήση μὲ κάθε μέσο τὸ αἶτημα τοῦ 20 - 30%.

ρομισθίων τὰ στοιχεῖα τὰ πήραμε ἀπὸ τὶς Γενικὲς Συλλογικὲς Συμβάσεις. Ὁ δείκτης γιὰ τὸ 1964 και 1965 περιλαμβάνει και τὴν αύξηση πού ἀντιστοιχεῖ στὸ δεκαπενθήμερο ἀδείας.

3. Γιὰ τὸν ὑπολογισμό τοῦ τιμαρίθμου κόστους ζωῆς βασιστήκαμε:

α) Στὸν τιμάρημο ἀκριθείας ζωῆς τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος γιὰ τὰ ἔτη 1956 - 1959 και β) Στὸ Δείκτη Τιμῶν Καταναλωτοῦ τῆς Ε.Σ.Υ.Ε. τῶν αστικῶν κέντρων τῆς χώρας γιὰ τὰ ἔτη 1959 - 1965.

4. Οἱ δείκτες πραγματικῶν μισθῶν και ἡμερομισθίων ὑπολογίσθησαν διαιρώντας τοὺς δείκτες ὀνομαστικῶν μισθῶν και ἡμερομισθίων μὲ τοὺς ἀντίστοιχους δείκτες τοῦ τιμαρίθμου κόστους ζωῆς.